

ПРОМЕНИ В ТЪРГОВСКИЯ ЗАКОН (В СИЛА ОТ 01 МАРТ 2013Г.)

В Държавен вестник брой № 20/28.02.2013г. са обнародвани промени в Търговския закон (ТЗ), които влизат в сила от 01.03.2013г.¹

С обнародваните промени се въвеждат изискванията на Директива 2011/7/ЕС от 16.02.2011г. относно борбата със забавяне на плащането по търговски сделки („Директивата“) и се цели да се противодейства на практиката плащанията между търговци, както и плащанията от държавни органи да се извършват с голямо закъснение. Новите положения в ТЗ са разгледани накратко по-долу.

СРОК ПРИ ПАРИЧНИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ

Новите разпоредби в ТЗ отделят два основни момента при определяне срока на изпълнение на парични задължения при търговските сделки:

1. Когато страните по сделката желаят да уговорят срок за плащане

Страните по търговска сделка могат да уговорят срок за изпълнение на парично задължение не повече от 60 календарни дни. Когато длъжникът е публичен възложител², максималният допустим срок е 30 календарни дни.

Това е основното правило, но са предвидени две изключения от него, при които страните по сделката могат да договорят и по-дълъг срок за плащане:

- (i) *когато това се налага от естеството на стоката или услугата; или*
- (ii) *когато друга важна причина го налага.*

Важно обстоятелство обаче е, че и в двата случая на изключение ТЗ изисква договорката за по-дълъг срок да не представлява явна злоупотреба с интереса на кредитора и да не накърнява добрите нрави.

С измененията в ТЗ не се въвежда легално определение на понятието „*явна злоупотреба с интереса на кредитора*“. В това отношение може да се ползват някои насоки за тълкуване на понятието, дадени в Директивата.

Когато длъжник е публичен възложител, уговореният по изключение по-дълъг срок не може да надвишава 60 календарни дни при каквито и да е обстоятелства.

2. Когато не е уговорен срок за плащане

В тези случаи паричното задължение трябва да бъде изпълнено в 14-дневен срок от получаване на фактура или на друга покана за плащане.

¹ Следва да се отбележи, че разгледаните мерки не се прилагат за договорите, сключени до 15 март 2013г.

² Публичен възложител е всяко лице по смисъла на чл. 7 от Закона за обществените поръчки.

Подобно на горното правило, и това търпи няколко изключения, при които 14-дневният срок се запазва, но започва да тече от един по-късен момент:

- (i) *когато денят на получаване на фактурата или поканата за плащане не може да се установи – 14-дневният срок за плащане започва да тече от получаване на стоката или услугата;*
- (ii) *когато фактурата или поканата са получени преди получаване на стоката или услугата – 14-дневният срок за плащане отново започва да тече от получаване на стоката или услугата;*
- (iii) *когато договорът или закон предвижда преглеждане или приемане на стоката или услугата и фактурата или поканата са получени преди това – 14-дневният срок за плащане започва да тече от приемането или от приключването на преглеждането. В тези случаи ТЗ определя и максимален срок за приемане или преглеждане, който е 14 дни от получаване на стоката или услугата, с изключение на случаите, когато по-дълъг срок се налага от естеството на стоката или услугата или по друга важна причина.*

ОБХВАТ НА ПРИЛОЖЕНИЕ НА ПРАВИЛАТА ЗА СРОКА

Приложението на разгледаните законови мерки за определяне срока за изпълнение на парични задължения се ограничава най-общо до плащания, извършвани като възнаграждение по търговски сделки.

Разпоредбите не се прилагат за менителни задължения, задължения в открито производство по несъстоятелност и обезщетения за вреди, вкл. и застрахователни обезщетения.

Правилата се прилагат и за сделки, страна по които са занаятчии и лица, извършващи услуги с личен труд или упражняващи свободна професия.

ОБЕЗЩЕТАВАНЕ НА КРЕДИТОРА ПРИ ЗАБАВЕНО ПЛАЩАНЕ ОТ ДЛЪЖНИКА

Измененията в ТЗ въвеждат ново правомощие за изправния кредитор за справедливо обезщетяване на вредите от забавеното плащане на длъжника, което съществува паралелно и независимо от общите облигационни правила за обезщетяване на накърнения кредитор интерес.

Когато кредиторът е изпълнил задълженията си, а длъжникът е в забава за плащане, кредиторът има право на обезщетение в размер на законната лихва от деня на забавата, както и на обезщетение за разноски за събиране на вземането в размер на не по-малко от 80 лева, без да е необходима покана.

Това правило се прилага, доколкото не е уговорено друго между страните по сделката, т.е. все пак отговорността на длъжника в тези случаи може да бъде ограничавана. Но това „друго“ не може да представлява явна злоупотреба с интереса на кредитора и да накърнява добрите нрави. Например, според Директивата такава ще е налице винаги, когато страните уговарят, че кредиторът изобщо няма право на каквито и да е разноски по събиране на вземанията си.

Когато длъжник е публичен възложител, всяко ограничаване на отговорността му ще бъде недействително.

ДЕЛЧЕВ И ПАРТНЬОРИ

Настоящият Правен Бюлетин е изготвен единствено с информационна цел и не представлява правен съвет. Настоящата информация няма за цел да създава и получаването ѝ не представлява отношения на адвокат и клиент. Читателите не бива да предприемат действия въз основа на настоящото, без да потърсят професионален съвет.